on ta ometi hästi näha, tungides oma teisendava mõjuga linnasiirdesse. Linnasiire ise pole aga midagi muud kui eelmise kasvutsükluse linnakehis. Moodsa tööndustsükli arenevad cityjäsemed on ta ainult liigestanud üksikuiks tombeks või teisal (Aialinn, Kaagilinn) on teda jälle üle hoonestanud ja tihendanud moodis linnakehis, mille ruttukasvanud osad esinevad Savi-, Lepa-, Peetri-, pea-asi aga Kaarlilinna näol ja jätavad omakorda vastse linna-äärise asula perifeerile. Seega on tänapäeva linn-ümbrus peamiselt kahe geneetilise ajastu toimingu tulemus, mis noorelt siirdunud ja mille disharmoonilised moodustised ning nähud ürguvad muistisest taandunud toiminguga ajajärgust.

Ameerika deduktiivne maateaduse kool on arendanud tsükli vormistikkude nooruse ja vanuse mõisteid. Siirame neid sellisele kultuurmoodustisele nagu linn, siis võime öelda, et XVIII sajandil esines hävitavate ning uuristavate välisjõudude töö tagajärjel linna pigadik, taandunud linnapilt, milles vaid üksikud kõvikud mainivad möödunud kuhjumistsükli. XVIII/XIX sajandi siirdel esines aga — ütleme piltlikult — linna „noorenemine", ta „taseme vajumine ümbruskonna suhtes", mille läbi ta jälle sai kuhjavate tegurite valglaks (valgumis-alaks). See noorenemine sündis teiskordselt, suurema kaldenurgaga, XIX sajandi teisel poolel, seekord juba tagamaa ‚tõusu' läbi, ja tekitas moodsas linnapildis kahe staadiumi lahkhelid.

Nagu puu kasvamist näitavad aastaringid, nii näeme ka linnal sääraseid jooni. Nad ei esine ega vaheldu küll nii määraselt, ent see kinnitab veel paremini nende orgaanilist loomust. Nad vastavad linna geneesi loomulikele perioodele, ja taandunud disharmoonilised moodustised tuletavad meelde minevikus hävinud puud, mille kännust on praegune uue võsuna hakanud välja kasvama. Differentsiatsioon ja integratsioon, attraktsioon ja repulsioon, appositsioon ja intussustseptsioon on need peamised seadused, mis ta tänapäevases ümbruses määravad. Aktinosfäärium on ta praeguse toimingu sümbol, kuid poleogeneetiline vaatlus on ka näidanud, et linna ase ning asend ja mineviku mõjurid on harva sedavõrt soodsad, et linn puhtal kujul sellisena võib kujuneda. Siin hakkavad kohalised aseme tegurid, eeskätt aluspõhja mugavus ja niiskus, siis asendilised (liiklemise, tulunduslikud ja politilised) tingimused kaasa rääkima, mida oleme püüdnud selgitada geneetilises osas. See kinnitab veel kord väidet, et linn on keerukam geograafilisele vaatlusele alluv moodustis, milles elab pealegi ülitundlik kormuselaadiline sünoikism.

Tartu, lk. 383